

Rekommendation mot korruption

Syfte

Korruption har skadlig inverkan på samhällslivet i dess helhet. Förekomst av otillbörliga förmåner i näringslivet riskerar att påverka både marknaden och allmänhetens förtroende för marknaden. Allmänhetens förtroende är väsentligt för att försäkringsföretagen ska kunna fullgöra sin roll i samhället. Det krävs därför att verksamheten drivs med integritet och oberoende.

Syftet med denna branschrekommendation är att bidra till att motverka korruption i försäkringsbranschen. Rekommendationen utgör ett komplement till såväl mutbrottslagstiftningen som den näringslivskod som Institutet Mot Mutor (IMM) fastställt, Kod mot korruption i näringslivet. Därutöver bör varje företag ha antagit interna regler med konkreta åtgärder mot korruption.

IMM:s näringslivskod riktar sig till företag som bedriver näringsverksamhet, oavsett om ägandet är privat eller offentligt, samt svenska företags filialer och koncernföretag i utlandet. Det innebär att Svensk Försäkrings medlemsföretag omfattas av näringslivskoden. I näringslivskoden anges att kodens utgångspunkt är brottsbalkens bestämmelser om mutbrott (dvs. en straffrättslig utgångspunkt), att koden syftar också till att förmåner inte ska ges på sådant sätt att det skadar förtroendet för vissa särskilt skyddsvärda aktörer samt att förmåner inte ska ges till andra aktörer på ett sätt som inte är förenligt med den etik som bör gälla i näringslivet. Kodens etablerar därmed en etisk standard för dessa situationer som i vissa avseenden ställer andra krav än de straffrättsliga reglerna. Genom att ansluta sig till koden åtar sig företagen att handla så att kodens syften främjas.

Svensk Försäkring, såsom branschföreträdare för de privata försäkrings- och tjänstepensionsföretagen och som stödjande medlem i IMM, vill mot den angivna bakgrunden lägga ytterligare tyngd bakom branschens åtgärder för att motverka korruption. Genom denna rekommendation förtydligas näringslivskoden därför i vissa viktiga avseenden som rör försäkrings- och tjänstepensionsföretagens verksamhet jämte anslutande delar av näringslivet. Det finns ytterligare krav om olika slags ersättningar i lagen (2018:1219) om försäkringsdistribution.

Vad som i det följande sägs om försäkringsföretag gäller även för tjänstepensionsföretag.

Inledning: försäkringars roll i samhället

Försäkringar spelar en viktig roll i samhället. Försäkringsföretagen har stor betydelse för den ekonomiska tillväxten på så sätt att de tar över risker för enskilda och för företag. Försäkringsbranschen tillgodoser därmed behovet av ekonomiskt skydd som gör att enskilda kan känna sig trygga i vardagen och att företag vågar satsa på

sin verksamhet. Försäkringar hjälper enskilda personer och företag att bedöma, hantera och minska sina risker. Det kan gälla allt från att försäkra sin bostad, bil eller sin näringsverksamhet till att försäkra sig mot följderna av sjukdom och olycksfall samt att pensionsspara. Försäkringar bidrar också genom försäkringsföretagens investeringar till ett långsiktig sparande i samhällsekonomin.

Försäkringar finns därmed som ett självklart och betydelsefullt inslag på i stort alla samhällsområden.

Syftet med en muta är ytterst att den som tar emot eller ger mutan direkt eller indirekt ska få fördel av att ett beslut inte fattas i korrekt ordning eller på helt och hållet sakliga grunder. Som en följd av försäkringsföretagens betydelsefulla roll i samhället finns det inom försäkringsbranschen många personer – försäkringsföretagens anställda – som i realiteten har så viktiga och känsliga funktioner att höga krav i integritetshänseende måste ställas på dem. Försäkringsföretagens roll i samhället ställer med andra ord särskilda krav på integritet och oberoende i verksamheten. Allmänhetens förtroende för försäkringsföretagen och deras anställda får inte äventyras. I IMM:s näringslivskod anges att försäkringsföretag förvaltar ett särskilt förtroende från allmänheten som behöver skyddas.

Mot denna bakgrund bör Svensk Försäkrings medlemsföretag utöver att följa IMM:s näringslivskod – bilaga till denna rekommendation – även särskilt uppmärksamma och beakta följande i sina verksamheter.

Upphandling

Upphandling i privat näringsverksamhet ska på motsvarande sätt som gäller för offentlig upphandling göras med utnyttjande av de konkurrensmöjligheter som finns, med god genomlysning och även i övrigt genomföras affärsmässigt. En central utgångspunkt är att leverantörer ska behandlas på ett likvärdigt sätt.

Situationer när ett försäkringsföretag upphandlar varor eller tjänster handlar inte sällan om stora volymer och långsiktiga engagemang. Resultatet av upphandlingen påverkar många gånger försäkringsföretagets kunderbjudande. Riskerna för betendepåverkande förmåner kan därmed öka. Det gäller såväl de företag och andra leverantörer som upphandlas i fråga om att lämna, utlova eller erbjuda sådana förmåner som hos försäkringsföretagets anställda och uppdragstagare att ta emot förmånerna.

Vid upphandling bör därför försäkringsföretagen iaktta särskild försiktighet så att mutbrottslagstiftningen och näringslivskoden inte överträds. Försäkringsföretagets anställda bör därför, för att undvika varje misstanke och för att värna om de anställdas integritet, vara mycket restriktiva med att ta emot en förmån från företag eller personer som inom ramen för ett upphandlingsförfarande kan bli leverantörer. Detsamma gäller i fråga om att lämna, utlova eller erbjuda en sådan förmån. Vid minsta tveksamhet om en förmån är otillbörlig bör den anställda undvika att erbjuda förmånen respektive tacka nej och således inte ta emot den.

Skadereglering

Situationer när ett försäkringsfall ska regleras innebär att försäkringsavtalets villkor tillämpas. Skaderegleringen utgör därmed en omfattande och väsentlig del av varje försäkringsföretags verksamhet. Förutom med kunderna, dvs. försäkringstagarna, innefattar skaderegleringen regelmässigt mellanhavanden även med olika leverantörer.

På motsvarande sätt och av samma skäl som vid upphandling bör därför försäkringsföretagets anställda vara mycket restriktiva med att lämna, utlova, erbjuda eller att ta emot förmåner av företagets leverantörer, dvs. i detta fall aktörer vars varor och tjänster utgör en del av försäkringsföretagets skadereglering. Det kan t.ex. handla om företag som reparerar försäkrad egendom eller sjukvårdspersonal som behandlar en personskada.

Lika viktigt är det att försäkringsföretagets anställda på motsvarande sätt inte får göra sådana affärer med försäkringstagaren som skulle innebära att den anställda hamnar i beroendeställning i förhållande till denne.

Även i dessa fall bör den anställda vid minsta tveksamhet om en förmån är otillbörlig undvika att erbjuda förmånen respektive tacka nej och således inte ta emot den.

Distribution av försäkringar

Försäkringsföretagens distribution av försäkringar – dvs. rådgivning om och försäljning av försäkringar – hanteras på olika sätt beroende på vilken affärsmodell, kundstrategi osv. som respektive företag har valt. Oavsett hur distributionen sköts så innebär den en central och strategiskt viktig del av varje försäkringsföretags verksamhet. Ofta är olika aktörer utanför försäkringsföretagen involverade i distributionshanteringen: det kan gälla en bank, fristående eller samarbetande försäkringsförmedlare, specialombud såsom resebyråer och bilhandlare osv. Sådan försäkringsdistribution utgör därmed också verksamhet där riskerna för beteendepåverkande förmåner kan öka.

På motsvarande sätt och av samma skäl som vid upphandling och skadereglering bör därför försäkringsföretagets anställda vara mycket restriktiva med att lämna, utlova, erbjuda eller att ta emot förmåner av de aktörer som företaget samarbetar med i sin distribution.

Även i förhållande till distributörerna bör den anställda vid minsta tveksamhet om en förmån är otillbörlig undvika att erbjuda förmånen respektive tacka nej och således inte ta emot den.

Investeringsverksamhet

De premier som försäkringstagarna betalar investeras i olika former av tillgångar för att ersättning senare ska kunna betalas ut till försäkringstagarna när en skada inträffar. Det finns också försäkringar som innehåller sparande och som kan vara avgörande för enskildas livsuppehälle. Försäkringsföretagens investeringar uppgår till höga värden och de är stora innehavare i exempelvis börsnoterade bolag men

även i onoterade företag. Försäkringsföretagens val av investering och resultatuppföljning innebär kontakter med olika företag i varierande branscher.

På motsvarande sätt och av samma skäl som ovan bör försäkringsföretagets anställda vara mycket restriktiva med att lämna, utlova, erbjuda eller ta emot förmåner av aktörer som företaget investerar i, som förvaltar försäkringsföretagets investeringar eller som försäkringsföretaget i övrigt anlitar inom ramen för sin investeringsverksamhet.

Även i förhållande till de aktörer som företaget investerar i eller anlitar i sin investeringsverksamhet bör den anställda vid minsta tveksamhet om en förmån är otillbörlig undvika att erbjuda förmånen respektive tacka nej och således inte ta emot den.

Interna regler mot korruption

Företag ska enligt IMM:s näringslivskod vidta förebyggande åtgärder mot korruption. Åtgärderna ska vara anpassade till företagets storlek och ägarförhållanden, den verksamhet som bedrivs och de korruptionsrisker företaget möter. En av de förebyggande åtgärderna som ska vidtas är att anta skriftliga regler med de konkreta riktlinjer och regler som företaget uppställer för att undvika korruption.

Den centrala frågan för de interna reglernas innehåll är vilka risker det individuella företaget står inför. Det är därför naturligt att försäkringsföretags interna regler anger den interna processen för att analysera risker för korruption. Det är likaledes naturligt att analysen förnyas årligen inför att de interna reglerna ses över.

I denna rekommendation identifieras ett antal områden där riskerna för beteendepåverkande förmåner kan öka. Ett försäkringsföretags interna regler bör därför innehålla tydliga riktlinjer som omfattar anställda som arbetar inom åtminstone dessa områden, d.v.s. inom upphandling, skadereglering, distribution av försäkringar och investeringsverksamhet. De interna reglerna bör även innehålla riktlinjer för hur övriga anställda bör agera när de kan ha personliga intressen i beslut de är delaktiga i. Det bör beskrivas vilka förmåner som får tas emot av företagets anställda och som får lämnas till anställda i andra företag. Olika situationer där risk för beteendepåverkande förmåner kan förekomma bör också beskrivas.

För att förbygga att otillbörliga förmåner ges eller tas emot av företagets anställda behöver de vara medvetna om vilka ramar som gäller. Företagets interna regler bör därför innehålla lämpliga och kontinuerliga informations- och utbildningsinsatser.

Ikraftträdande

Denna rekommendation antogs av Svensk Försäkrings styrelse vid sammanträde den 11 oktober 2021, med ikraftträdande samma dag.